

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

Dlaczego PCHNĘŁA, a nie „pchła”?

◆ ◆ ◆
OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Czasowniki mające bezokolicznik zakończony na -nąć (a czasem także oboczny zakończony na -ec, np. biegnąc i biec) mogą sprawiać wiele kłopotu użytkownikom polszczyzny. Mogą odmieniać się według trzech wzorów koniugacyjnych: Va, Vb i Vc. Do grupy Va należą takie czasowniki, jak pchnąć, ciągnąć – mają one formy dłuższe, zawierające tematyczne -n-, zarówno w czasie przeszłym (pchnął, pchnęła, nie: „pchła”; ciągnął, nie: „ciągl” i ciągnęła, nie: „ciąglą”), jak i w trybie rozkazującym (pchnij; ciągnij). Do grupy Vb należą takie czasowniki, jak wysunąć, płynąć – mają one w czasie przeszłym formy dłuższe, zawierające tematyczne -n- (wysunął, wysunęła; płynął, płynęła), ale w trybie rozkazującym – formy krótsze, pozbawione elementu -ij-, ale zawierające -n-, które przeszło w miękkie -ń- (wysuń; płyn). Do grupy Vc należą takie czasowniki, jak grzęznąć, biegnąć / biec – mają one w czasie przeszłym formy krótsze, pozbawione tematycznego -n- (grzął, grzęła; biegł, biegła), w trybie rozkazującym natomiast formy dłuższe, z elementami -n- oraz -ij- (grzęźnij; biegnij). Dodatkowa trudność polega na tym, że niektóre czasowniki mogą odmieniać się według dwóch grup: Va lub Vc (np. prysnąć: prysnął lub prysł, prysnęła lub prysła); ponadto w obrębie tej samej grupy mogą zdarzać się wyjątki (np. błysnąć: błysnął, nie: „błysł”, ale: błysnęła lub błysła; chudnąć: chudł lub chudnął, ale: chudła, nie: „chudnęła”), dotyczy to zwłaszcza grupy Vc. Od czego zależy przynależność do tej, a nie innej grupy koniugacyjnej i skąd mamy wiedzieć, do której z nich należy czasownik, który akurat chcemy odmienić? No, cóż... Wzór odmiany danego czasownika to konsekwencja rozwoju języka i tradycji odmiany danego wyrazu. Albo się tego uczy my na pamięć, albo sięgamy do słownika. „Polski język, trudna język” – tak, to prawda. Ale za to jakąś dumą może napawać nas nauczenie się poprawnego używania tego pięknego języka i opanowanie jego zawichości!